

Raziskovalni tabor Rogla 2022

Priprave na letošnji tabor so se zaradi covidnih razmer začele šele v mesecu marcu. Tabor je potekal od 3. do 9. julija. Tudi letos je potekal v izvedbi ZOTKS in občin Zreče, Oplotnica in Mislinja, podprli so ga še Društvo ljudske tehnike Zreče, podjetja Unitur d. o. o, Sklad za naravo Pohorje, Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije OE Maribor, Zavod za varstvo narave OE Celje, aktivnosti na taboru pa je podprla tudi Pot med krošnjami Pohorje d.o.o. Razpisane so bile geološka, botanična, ornitološka in arhitekturna skupina, ki so bile zapolnjene še pred pričetkom tabora. Tabora se je udeležilo 16 mladih raziskovalcev. Vremenske razmere v času tabora so bile od visokih temperatur na začetku, do skoraj zimskih na koncu tabora.

Slika št. 1: Udeleženci tabora (foto D. Kotnik)

Geološka skupina je že stalnica raziskovalnega tabora na Rogli, zato je letos nadaljevala z zbiranjem kamnin, mineralov in fosilov. Tudi na letošnjem taboru so bili udeleženci geološke skupine novi, zato je bilo potrebno najprej narediti nekoliko daljši uvodni del, pri katerem so spoznali pomen geoloških zemljevidov in nekaj geološke literature. Zraven tega so se seznanili s pripravo na terensko delo in samo izvedbo, pri čemer je bilo potrebno še posebej upoštevati varno delo.

Najprej so terensko delo izvedli na območju kjer poteka sanacija ceste na Roglo. Pregledali so vrste kamnin in minerale v njih. V naslednjih dneh so izvajali terenska dela na sami Rogli, kamnolomu v Stranica in Skomarju. Spoznali so različne vrste kamnin, mineralov, na primeru najdb v kamnolomu Stranice pa tudi nekaj fosilov iz obdobja zgornje krede. Postopoma so se tako seznanjali s pestro geološko zgradbo ozemlja občine Zreče in okolice. Nabrane vzorce so prinesli

v tabor na Rogli ter jih nato pripravili. Najprej jih je bilo potrebno oprati, nato formatirati, podrobno pregledati z lupo, pri čemer se pogosto še odkrije marsikaj zanimivega, kar na samem terenu ni vidno. Na koncu so izbrali primerke, ki so bili razstavljeni na zaključni prireditvi.

Udeleženci so si ob zaključku tabora izbrali nekaj primerkov ter jih odnesli domov, imajo pa tudi možnost, da jih skupaj s podatki podarijo šolam, katere obiskujejo.

Skupino je vodil Viljem Podgoršek.

Slika št. 2: Geološka skupina v kamnolomu Stranice (foto s. Štajnbaher)

Udeleženci **botanične skupine** so se na raziskovalnem taboru sprva spoznali z metodo določanja rastlin. Spoznali so dihonomne in slikovne določevalne ključe, ki so jih tekom tedna uporabljali za določanje rastlin, značilnih za območje Rogle. Preizkusili so tudi pravilnost določanja rastlin s pomočjo mobilnih aplikacij (Plantnet, Picture this). Ugotovili so, da je določanje s pomočjo dihonomnih določevalnih ključev najbolj učinkovito. Z aplikacijami pa so si pomagali le za okvirno določanje rastlinske družine ali rodu.

Na Rogli so si ogledali značilna rastišča, kot so planje, iglasti gozdovi in visoka barja (Lovrenška jezera in Črno jezero). Na teh območjih so naredili popis rastlin. Podrobneje so si ogledali rastline, ki so specifične za to področje (okroglostna rosika, šotne mahove, volk, ruševje, preslice in različne vrste šašov, itd.). Spoznali so različne prilagoditve omenjenih rastlin, ki jim omogočajo rast na tako specifičnih rastiščih. Iskali in ugotavljali so tudi vzroke za majhno biodiverziteteto na tem območju. Tekom botanično obarvanega tedna so si izdelali milo na glicerinski osnovi, kateremu so dodali poljubna eterična olja. Izvedli so tudi dva eksperimenta, izolacijo DNA iz različnih vrst sadja in kromatografijo rastlinskih barvil.

Skupino je vodila Tina Habjan

Slika št. 3: Botaniki (foto. M. Vogrin)

Arhitekturna skupina si je zadala nalogo raziskati in pripraviti dokumentacijo za kulturni spomenik lokalnega pomena Brezje pri Oplotnici - Cerkev sv. Neže na Brinjevi gori, ki se nahaja na območju občine Oplotnica. Cerkev sv. Neže stoji na vrhu Golika na vzhodnem delu Brinjeve gore nad Zrečami. Enotno grajena baročna cerkev (1726-32) je enoladijska z visokim zvonikom na zahodu in zakristijo na jugovzhodu. Oprema iz sredine 18. stol. je delo F. Zemlika. Križno obokano notranjost členijo vtopljeni polstebri in bogato profilirano ogredje. Udeleženci so se seznanili s procesom izdelovanja arhitekturnega posnetka in izvedli tudi arhitekturne meritve za pripravo arhitekturnega posnetka - tloris pritličja. Na dan meritev se je pridružil tudi g. Rok Kamnik iz Univerze v Mariboru, ki je razložil in pokazal tehnologijo 3D skeniranja objekta ter delovanje GPS. Udeleženci so osvojili osnovno terminologijo na področju arhitekture in kulturne dediščine, se seznanili s posameznimi arhitekturnimi elementi domačije in pričeli z meritvami le teh. V sklopu meritev so uporabljali klasične pripomočke, kot na primer tesarske metre in lesene zložljive tesarske metre, kakor tudi novejša pripomočke, kot je digitalni laserski merilec razdalj. Pridobljene informacije so vestno zapisali in iz njih ustvarili skico tlorisa in posameznih detajlov. Meritev objekta na terenu je služila kasnejši obdelavi pridobljenih informacij z računalniškim programom AutoCAD, čigar osnovne ukaze in funkcije so v sklopu delavnice tudi osvojili in izdelali arhitekturni posnetek – tloris pritličja in preprost prečni prerez. Seznanili so se tudi s skiciranjem, osnovami perspektivne risbe, akvarelne in akrilne tehnike. Skiciranje ima v arhitekturi še vedno velik pomen, saj je osnovna oblika likovnega izražanja posameznika. S skiciranjem spomenika so vzpodbudili kreativnost in se pri tem tudi zelo zabavali in sprostiti. Prav tako so izkoristili sončno vreme, ki ga je bilo na letošnjem taboru manj in se s skicirkami odpravili do Lovrenških jezer. Pridobljeno

znanje so prikazali v obliki analognih plakatov, ki vključujejo analizo spomenika in tlorisa, skice, akvarelne risbe in pridobljene podatke o cerkvi ter razvoju sakralne arhitekture.

Skupino je vodila Barbara Lečnik.

Slika št. 4: Posvet arhitekturne skupine pred delom v cerkvi (foto S. Štajnbaher)

Pohorje sodi med naša najpomembnejša območja za gorske vrste ptic. Uvrščeno je tudi med Natura 2000 območja, v evropskem pogledu med najvrednejša naravna območja.

V času mladinskega raziskovalnega tabora Rogla 2022 so v **ornitološki skupini** ptice popisovali le na najvišjih predelih Pohorja in sicer nad višino 1300 metrov nadmorske višine. Zasedili so 28 vrst ptic. Registrirane vrste ptic so popisovali v treh različnih habitatih: območje turističnega naselja na Rogli, v gozdovih in na traviških (planje). Pričakovano so največ vrst - 18, zasledili v gozdovih, ki na tej višini prevladujejo. Med tipične gorske vrste, ki jih so jih opazovali in jih v nižini v času gnezdenja ne bomo srečali sodijo: komatar, siva pevka, mlinarček, gorska sinica, rdečeglavi kraljiček in mali krivokljun.

Mentor skupine je bil Milan Vogrin.

Slika št. 5: Gremo mi po svoje-ornitologi (foto S. Štajnbaher)

Tudi letos so se udeleženci zapeljali po sankališču na Zlodejevem in plavali v notranjem bazenu, pot med krošnjami pa je potekala za ta poletni čas v zelo mrzlem vremenu in močnem severnem vetru. Spust po toboganu je žal na razočaranje udeležencev zaradi varnosti odpadel.

Slika št. 6: Med krošnjami je bilo zelo mrzlo (foto S. Štajnbaher)

Varovanje in ohranjanje kulturne dediščine je na primeru muzeja na železniški postaji v Zrečah na izviren način ponovno predstavil Anton Galun. Od lanskega leta je bilo opravljenega kar precej dela na železniški postaji kot celoti, podaljšana je bila kretniška postaja, udeleženci pa so bili najbolj navdušeni nad podarjenimi eksponati-žebliji za pritrjevanje tračnic, tudi manjši kos tračnice je našel novega zbiratelja.

Slika št. 7: Obisk železniškega muzeja v Zrečah (foto Š. Posilovič)

Letos smo si po daljšem času premora ponovno ogledali vesoljski center Nordung v Vitanju, kjer so nam predstavili najnovejšo prestavitev dela tega centra. Povzpeli smo se celo na streho, od koder je bil direkten pogled v delno oblačno nebo.

Slika št. 8: Na strehi centra Nordung v Vitanju

V sklop delavnic smo letos vključili tudi nočno opazovanje netopirjev. Opazovali smo izlet netopirjev iz zvonika cerkve sv. Martina v Šmartnem na Pohorju. Po podatkih naj bi bilo v zvoniku nekaj nad 30 osebkov. Opazovanje je izvedla skupina strokovnjakov iz Centra za kartografijo favne in flore iz Miklavža na Dravskem polju pod vodstvom Primoža Presetnika. Žal je bilo v času opazovanja zabeleženih samo okoli pet izletov, smo pa se z obiskom Šmartna na Pohorju spomnili začetkov taborov, ki so potekali v 80. letih prejšnjega stoletja v tem kraju.

Slika št. 9: Priprave na opazovanje netopirjev (foto S. Štajnbaher)

Postopke v zvezi z razglasitvijo Regijskega parka Pohorje nam je predstavila Ljudmila Strahovnik iz Zavoda za varstvo narave OE Celje, nekaj igrice v naravi pa sta izvedli Andreja Senegačnik in mag. Mojca Bedjanič iz Zavoda za varstvo narave OE Maribor.

Kot vsako leto je delo na letošnjem taboru s kamero vestno dokumentiral Dušan Kotnik, ki se je letos s kamero tudi zapeljal po sankališču.

Ob koncu tabora so udeleženci predstavili delovne rezultate enotedenskega dela. Župan občine Zreče mag. Boris Podvršnik se je na predstavitvi zahvalil vsem mentorjem in udeležencem za opravljeno delo in zaključil s povabilom na tabor v prihodnjem letu.

Vodja tabora:
Srečko Štajnbaher